

**Zad. 8.** Udowodnij, że na rynku bez możliwości arbitrażu cena racjonalna wypłaty nieujemnej jest nieujemna, czyli  $\Pi_0(X) \geq 0$ , gdy  $X \geq 0$ . Gdy ponadto  $X \neq 0$ , to  $\Pi_0(X) > 0$ .

**Zad. 9.** Niech na rynku  $\mathcal{M} = (B, S, \Phi)$  bez możliwości arbitrażu,  $H$  będzie procesem ceny arbitrażowej wypłaty  $X$ , czyli  $H_0 = \Pi_0(X)$ ,  $H_T = X$ . Niech  $\Phi_H$  oznacza klasę portfeli składających się z jednostek rachunku bankowego, akcji i jednostek instrumentu pochodnego o cenie  $H$ . Udowodnij, że rynek  $\widetilde{\mathcal{M}} = (B, S, H, \Phi_H)$ , czyli rynek  $\mathcal{M}$  rozszerzony o instrument pochodny, jest rynkiem bez możliwości arbitrażu.

*Wskazówki:*

1. Załóż nie wprost, że na rynku rozszerzonym  $\widetilde{\mathcal{M}}$  występuje arbitraż, czyli istnieje portfel  $\widetilde{\varphi} \in \Phi_H$ ,  $\widetilde{\varphi} = (\beta, \alpha, \gamma)$ , taki że

$$1. V_0(\widetilde{\varphi}) = 0, \quad 2. \forall_{\omega \in \Omega} V_T(\widetilde{\varphi})(\omega) \geq 0, \quad 3. \exists_{\omega \in \Omega} V_T(\widetilde{\varphi})(\omega) > 0.$$

2. Ponieważ  $H_T = X$  oraz  $H_0 = \Pi_0(X)$ , to istnieje portfel  $\varphi \in \Phi$ ,  $\varphi = (\beta_0, \alpha_0)$ , taki że

$$1. V_0(\varphi) = \Pi_0(X) = H_0, \quad 2. V_T(\varphi) = X = H_T.$$

3. Ze wskazówek 1.1 i 2.2 otrzymujemy portfel  $\varphi_1 = (\beta + \gamma\beta_0, \alpha + \gamma\alpha_0) \in \Phi$  i pokazujemy, że jest on możliwością arbitrażu na rynku  $\mathcal{M}$ , co daje sprzeczność z założeniem.

**Zad. 10.** Załóżmy, że akcja kosztująca 200 będzie za trzy miesiące miała cenę 150 lub 300, a stopa procentowa na depozyt trzymiesięczny jest równa 10%. Oblicz cenę europejskiej opcji sprzedaży z ceną wykonania 270 i terminem wykonania za trzy miesiące na dwa sposoby: za pomocą

1. portfela replikującego wypłatę  $P_T$ ,
2. miary martyngałowej:  $P_0 = \mathbb{E}_{P^*} \left[ \frac{P_T}{1+r} \right]$ .

**Zad. 11.** Udowodnij, że jeżeli istnieje portfel  $\varphi$ , taki że  $V_0(\varphi) < 0$  oraz  $V_T(\varphi) \geq 0$ , to na rynku istnieje arbitraż.

*Wskazówka:* Pokaż, że portfel  $\psi = (\beta - V_0(\varphi), \alpha)$  jest tym arbitrażem.

**Zad. 12.** (*Prawo jednej ceny*) Udowodnij, że na rynku jednookresowym dwustanowym bez możliwości arbitrażu dwa portfele mające tę samą wartość w chwili  $T$  muszą mieć tę samą wartość w chwili 0.

**Zad. 13.** Udowodnij parytet kupna-sprzedaży  $C_0 - P_0 = S_0 - \frac{K}{1+r}$ , korzystając z

- a) argumentów arbitrażowych,
- b) prawa jednej ceny.

*Rozwiązanie:*

- a) Załóżmy nie wprost, że  $C_0 - P_0 > S_0 - \frac{K}{1+r}$ . Wtedy strategia polegająca na kupnie akcji i opcji sprzedaży z ceną wykonania  $K$  i sprzedaniu opcji kupna z ceną wykonania  $K$  jest strategią arbitrażową. Wartość tej operacji (równej  $C_0 - P_0 - S_0$ ) rozliczamy w banku (gdy jest ona dodatnia, to wkładamy tę sumę do banku, gdy ujemna, to pożyczamy ją z banku). W chwili  $T$  zawsze mamy zysk równy

$$K + (1+r)(C_0 - P_0 - S_0) > 0.$$

- b) Portfel  $\varphi$  składający się z jednej akcji i pożyczki w wysokości  $\frac{K}{1+r}$  i portfel  $\psi$  powstały w wyniku zakupu opcji kupna i sprzedaży opcji sprzedaży o tej samej cenie wykonania  $K$  mają w chwili  $T$  tę samą wartość  $S_T - K$ , więc muszą mieć tę samą wartość w chwili zero, co daje parytet.

**Zad. 14.** Znajdź na rynku jednookresowym dwustanowym wzory ogólne na ceny europejskich opcji kupna i sprzedaży przy założeniu  $S^d \leq K \leq S^u$ .

*Wskazówka:* Skorzystaj z Zadania 1.